

Kurs čtyřicátýdruhý

57 K 4455

Tres. N° 39

Ct. Ventura de Raulica

Království Ježíše Krista

Království Ježíše Krista

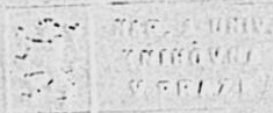

1950
TAMARA
1950

Ct. Ventura de Raulica

Království Ježíše Krista

Stará Říše na Moravě l. P. 1937

Království Ježíše Krista

Homilie, přednesená na Zelený čtvrtek večer.

*Král pokoje oslaven jest nadevšecky krále;
tvář jeho spatřiti žádá si veškerá země.
(Nešpory Narození Páně. III. Král. 10. 23.)*

Sire,

1. - Jakožto soupodstatný Syn Boží a sám pravý Bůh, Ježíš Kristus jest pravým neviditelným a nesmrtelným králem věků, jemuž jedině náleží veškerá čest a chvála, v jehož ruce jest království a na rameni jeho moc a vláda. Regi saeculorum immortalis et invisibilis, soli Deo honor et gloria. Cuius regnum in manu eius, cuius imperium super humerum eius. (Liturgie církevní.)

Ale jakožto Spasitel lidí, který osvobozuje lid svůj od poroby hříchu a zajišťuje mu vykoupení věčné, musel založiti své království, ne železem, nýbrž dřevem; ne proléváním krve jiných, nýbrž prolitím krve vlastní; ne zdeptáním svých nepřátel,

nýbrž tím, že sám sebe vydal jejich nespravedlnosti a hněvu; ne tím, že by byl vzal život komukoli, nýbrž že sám podstoupil nejpotupnější a nejkrutější smrt. Non ferro, sed ligno. (Eccles.) Per proprium sanguinem aeterna redemptione inventa. (Hebr. 9. 12.)

Toť opravdu veliké a vznešené tajemství, které naplnil zejména v posledních chvílích svého smrtelného života, ve svém Umučení. V této době on, ten pravý Šalomoun, podle proroctví rozvinul veškeru svou nádheru, všecek lesk svého pokojného kralování, v té době chtěl ne tak býti obáván pro svou moc, jako spíše přivábiti k sobě každého, kdo ještě má srdce, a založiti tak své věčné království vábením své lásky. *Král pokoje oslaven jest, tvář jeho spatřiti žádá si veškerá země.*

Místo tedy abych vyprávěl vám děj Umučení tohoto Krále-Vykupitele, který se vám opakuje každoročně, chci vám raději tohoto večera vyložiti krásné a dojemné tajemství jeho království, a ukázati vám 1. znaky, jimiž projevuje království toho *povahu*, 2. moc, s jakou dal prokázati jeho *prav-*

divost, a 3. konečně lásku, s jakou uskutečnil jeho vládu.

Toto nevýslovné království budeme pozorovati k povznesení a útěše svých duší. Neboť království Boží, království dokonalé, království vzorné nás poučí o tom, jak se zachovati, abychom dobře vládli nad jinými i nad sebou.

2. - Ó svatý kříži, kdysi znamení hanby, bolesti a smrti, ale změněný od Syna Božího, který na tobě umřel, v trůn slávy, v pramen radosti, v lék vzkříšení a života! Ó vzácný kříži! U nohou tvých ve společnosti se všemi dušemi křesťanskými, skloněnými až k zemi, v jednotě téže víry a téže lásky, klaníme se tobě s pokorou, pozdravujeme tebe s nadšením jako jediný pramen všeho svého potěšení a všech svých nadějí: O crux, ave, spes unica! A zároveň v těchto dnech, které nám připomínají tajemství Boha, vládnoucího s dřeva kříže - Regnavit a ligno Deus - prosíme, abys nás připojil k božímu království, které on, na tvých ramenou umíraje, založil, aby nám přivlastněny byly účinky božské krve, kterou jsi byl skropen, aby

krev tato shladila skutky hříšných a rozmnožila
zásluhu, milost a ctnost spravedlivých!

O crux, ave, spes unica! Hoc Passionis tempore,
piis adauge gratiam, reisque dele crimina!

Část první

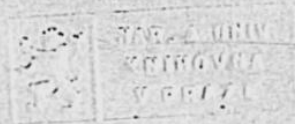
3. - Království Ježíše Krista není politické, nýbrž náboženské; není pozemské, nýbrž nebeské; není lidské, nýbrž božské; není časné, nýbrž věčné. Království Ježíše Krista, toť jeho víra, jeho církev, jeho náboženství. Klamati se tedy vzhledem na povahu tohoto jeho království, jak se stalo Židům, bylo by klamati se vzhledem k pravému náboženství, k pravé církvi, k pravé víře; bylo by to ztratiti pravou cestu k věčné spáse.

Bylo tedy pro nás velmi důležité, že Spasitel nám dal jasnou a určitou ideu svého království na zemi; a dal nám ji nejen slovy, nýbrž i skutkem. Nespokojiv se jen tím, že důrazně prohlásil, že jeho duchovní království, na tomto světě zřízené, jest úplně rozdílné od ostatních království světa svý-

mi zásadami, svými prostředky, svými účely a svými odměnami - Regnum meum non est de hoc mundo - svolil i k tomu, že přijal při svém Umučení trní za korunu, purpurový hadr za královský plášť, třtinu za žezlo, urážky za holdování. Tím nám velmi názorně ukázal a takřka na oči postavil pravou povahu svého královského důstojství; a rozvinul všechnu nádheru svého království; království tím vznešenějšího ve skutečnosti nad království králů pozemských, čím více jest pokojné, sladké, pokorné, chudobné a opovržené podle zdání. Uprostřed muk a výsměchu, jimiž ho zahrnuli Židé, ukázal se panovníkem nejmilostivějším a předmětem touhy a naděje všeho světa. *Oslaven jest král pokoje nad všechny krále, tvář jeho spatřiti žádá si veškerá země.*

Ale nezastavujme se u zevnějších jevů, nepozorujme potupy Spasitelovy tělesnými očima Židů. Pozorujme je očima víry; a tu se nad nimi nikterak nepohoršíme, nýbrž naopak budeme z nich čerpati posilu a oživení své víry. Vzpomeňme na před, praví sv. Leo, že ani krutost lidí ani zlost

démonů by se nebyly mohly odvážiti něčeho podobného proti vznešené osobě Syna Božího, kdyby sám to nebyl připustil, a že jen ze své vůle vytrpěl tuto hroznou katastrofu ponížení a pokoření, trýzně a bolesti. *Quidquid Domino illusionis et contumeliae, quidquid vexationis et poenae intulit furor impiorum, totum est de voluntate susceptum.* (Sermo 3. de Poss.)

Vzpomeňme dále, připojuje sv. Jeronym, že jako Kaifáš, jakkoli bezbožný a zločinný, ani nevěda, co činí, přece prorokoval o smrti Páně, že rovněž tak potom vojáci v soudním dvoře Pána zahrnuli hořkostí a bolestí, nevědouce, co činí; domnívali se nasytiti své barbarství, ale uskutečňovali slepě velký úmysl Boží a připravili křesťanům splnění útěchy plných tajemství. *Quomodo Caiphas dixit: Oportet...nesciens quid diceret; sic isti, quaecumque fecerunt, licet alia mente fecerint, nobis tamen, qui credimus, sacramenta prae buerunt.* (In Math.)

Neboť hanebně krutá tato rafinovanost proti vůli těch, kteří tak jednali, přispívá k tomu, aby nám

dán byl správný pojem o povaze a slávě království Ježíše Krista, království to, které zastiňuje a zatemňuje každé jiné království. Krutosti tyto, spáchané s úmyslem uvést v posměch jeho důstojnost královskou, staly se jejími nejvýraznějšími známkami, jejími nejpresvědčivějšími důkazy, nejvěrnějšími symboly, jimiž tato důstojnost božská se projevuje očím pravé víry v celém lesku své vznešenosti, v celém půvabu své milosti. *Král pokoje oslaven jest nad všecky krále, tvář jeho spatřiti žádá si veškerá země.**

4. - V pravdě jest Ježíš Kristus králem, ale králem, který svým učeníkům v tomto životě slibuje jen potupu, pronásledování, utrpení a kříž, aby jejich věrnost a lásku odměnil. Jest králem, ale králem, který poprává čest následovati ho jen těm,

---

* Beda Venerabilis praví rovněž: *Milites illudendo nobis operabantur mysteria* (In Joann. 10) a Sedulius: *Sub regiae imaginis illusionem, magni gerebantur sacramenta mysterii* - v potupování obrazu královského odehrávala se veliká a posvátná tajemství. (Lib. 3. oper. Paschal.)

kteří se zřikají sami sebe, z jehožto přátelství se smějí těšit jen ti, kteří jsou ochotni trpět za svou lásku každou bolest, potupu a muka. Jest králem, ale jen duší zkoušených a utrápených. Jest králem, ale těch, kteří kráčejí úzkou cestou spasení, na níž nenacházejí než sledy jeho krve, smutek slz, drsnost umrtvování a trny pokání. Nuže, když třeba bylo takovému králi vložiti na hlavu zvláštní korunu, aby jí na první pohled označen byl ráz království tak zvláštního, království tak rozdílného od království jiných, zda možno bylo představit si korunu vhodnější, přiměřenější a více význačnou než diadém z trní? Koruna zlatá by mu byla dala zdání krále pozemského. Věvec květinový by z něho byl učinil krále rozkoše. Věvec vavřínový by jej byl označil jako krále, podmaňujícího si národy mečem. Tyto koruny, zdánlivě čestnější, by jej byly ve skutečnosti znectily; byly by z něho učinily krále-člověka, krále tohoto světa. Kdežto koruna trnová jej vyznačuje jako krále bolesti, který však přes to nalézá poddané, kteří se mu koří, mu slouží, jej milují a pokládají se za

šťastny, mohou-li trpěti a umíratí s ním a pro něho. A tak tato koruna, která jej zdánlivě pokořuje, poníží, znehodnocuje, ukazujíc přece pravý ráz jeho království, jej ctí, jej povyšuje, jej povznáší, jej označuje za takového, jakým vsutku jest, král nový, král jediný, král nad ostatní krále vznešený, král nebes, král Bůh: *Oslaven jest král pokoje nad všecky krále země.*

Za druhé, Ježíš Kristus přišel založiti své království ne silou zbraní, ale přitažlivostí milosti; ne tím, že šířil hrůzu, nýbrž že přinesl pokoj; ne tím, že lichotil smyslům, nýbrž že přitahoval srdce; ne použitím násilí, nýbrž tím, že přikazoval lásku. Ježíš Kristus přišel, aby si podmanil moudré bláznovstvím, silné slabostí, svaté jejich slabostmi, všechno, co má svět největšího, nejvznešenějšího, nejmocnějšího, tím, co jest nejkřehčí, nejnižší, nejvíc povržené a nejnicotnější v očích světa; přišel přemoci své nepřátele tím, že za ně umřel. *Infirma mundi elegit Deus, ut confundat fortia et contemptibilia mundi et ea, quae non sunt, ut ea, quae sunt, destrueret.* (I. Cor. 2.) Nuže, táži se,

který symbol mohl lépe než třtina, ona rostlina nejprázdnější, nejpohyblivější a nejkřehčí, naznačovati onu zdánlivou slabost jeho moci, onu zřejmou nicotnost jeho autority, onen zcela zvláštní ráz jeho království, kde král sám sobě postačí, které vítězí nade vším právě oněmi prostředky, které by zdánlivě musely přivoditi jeho zkázu? Židé, hrubého ducha a tělesného srdce, věduce z prorocství, že Mesiáš má býti králem, a velkým králem, měli za to, že onen král, od staletí předpověděný, po příkladu ostatních pozemských králů musí ukládat daně, shromažďovati bohatství, vybírat vojska, vítězit v bitvách, strhovat hradby měst, dobývat říší, podmaňovat národy, otrásat zemí a rozšířit svou politickou moc na celý svět. Vidouce, že Ježíš Kristus neučinil nic podobného, vidouce jej naopak pokorného, chudobného, mírného, tichého, ukázněného a kajícího, zapřeli jej, ukřižovali jej jako bídného otroka, místo aby jej ochotně uznali za Mesiáše a Spasitele! Nerozumní, zavrhli jej tedy právě pro to, proč jej měli přijmouti a jemu se kořiti. Promiň, ó Spasiteli, ale

kdybys byl na tento svět přišel tak, jak nemoudří Židé očekávali a ještě očekávají, obklopen vší nádherou a leskem bohatství a moci a kouzlem svrchovaného vladařství, tu my, vzdávající se přemoci hmotné, byli bychom se tebe báli jako dobyvatele, ale nebyli bychom tě milovali jako Spasitele. Měl bys daň z našich statků, ale ne hold našich srdcí. Poslouchali bychom tě jako krále, ale nekořili bychom se ti jako Bohu. Ale vidíme-li tě nahého, pokořeného, bez síly, bez jiných zbraní a bez jiného žezla než tato povržená třtina, symbol to kříže, a vidíme-li, že zlíbí-li se tobě, změníš tuto třtinu v žezlo železné a železná žezla králů země v křehké třtiny, že jako rákosí zkrušíš nej-mocnější trůny, že potřeš nejpyšnější vládce, kteří se odvažují posmívati se pokoře, mírnosti, slabosti a trpělivosti tvé církve - *Reges eos in virga ferrea et tamquam vas figuli confringes eos (Ps. 2.)* - tu pocítujeme nejhlubší úctu, nejživější obdiv, největší vážnost k tvé osobě i k tvé moci. A jako počet vojska a síla dělostřelectva jsou vlastně důkazem slabosti králů pozemských, kteří nutně potřebují

vší té výzbroje, aby si udrželi své poddané a přemohli nepřátele, tak také tvá třtina, kterou měníš tvářnost země, nám dokazuje, že čím méně potřebuješ ramene cizího, tím silnější jsi sám sebou, čím méně potřebuješ síly ostatních králů, tím více jí máš nad nimi, že oni jsou jen lidé, ty pak Bůh: *Oslaven jest král pokoje nad všechny krále země.*

Za třetí, purpur byl vždy a všude význačným znamením králů. Ale kdyby byli na ramena Kristova vložili purpur nový, purpur zářící živostí své barvy a stkvějící se bohatstvím ozdob - tu tento purpur, který podle zdání by jej ctil a vyznamenával - praví sv. Jeronym - ukazoval by jej světu jen jako jednoho z ostatních králů, jejichž purpur je často zbarven krví cizí. Ale dostalo-li se mu hadříku purpuru, odhozeného králem pozemským, zčervenaleho toliko krví jeho ran, tu tento povržený a bídný cár nám jasně hlásá, že Ježíš Kristus je pravým a jediným králem, pomazaným a posvěceným vlastní krví, že jen prolitím své krve, rozerváním svého těla si měl založiti, zřídití a rozšířiti své království. Hlásá nám jediného onoho

krále, kterého mělo následovati nesmírné množství hrdinných mučeníků, kteří s ním měli triumfovati ne tím, že o život olupovali své bližní, nýbrž že obětovali svůj. Jest to tedy pravý šat královský, hodný jeho královského důstojenství, který, ačkoli jej dle zdání zneuctívá, ctí jej, vyvyšuje jej a rozlišuje jej mezi všemi ostatními králi, který jej povznáší nad ně nad všecky, naznačuje živě i velikost jeho moci i vznešenost a něžnost jeho lásky. Král pokoje oslaven jest nad všecky krále země.

Konečně jest království Kristovo královstvím pohrdání poctami světa. Jest to království pokory, mírnosti, trpělivosti a odpuštění uprostřed potup, nespravedlností, rouhání a pronásledování světa. Jakými účinnějšími prostředky mohl nás Ježíš Kristus, náš Král a Pán, lépe poučiti o duchu tohoto vznešeného zákona než tím, že za poplatek přijal poličky a slinu, za hold pošklebné klekání, proklínání a jizlivost, trpěv vše to s nevyčerpatelnou tichostí, s božskou trpělivostí?

Stačí nám tedy viděti jej znectěného, povrženého,

tolik zhanobeného, abychom ihned věděli, kdo to jest, co přišel činit a učit na tomto světě. Poznáme ihned, za jakých podmínek lze býti připuštěn v toto tajemné a božské království, poznáme zákony, kterých v něm třeba dbáti, povinnosti, jež třeba plniti, ctnosti, o něž se třeba snažiti, odměnu, jíž lze v něm se nadíti. Zjev Krista ve stavu tak poníženém a bolestném zvěstuje nám celé jeho evangelium; jeho příklad mluví k nám tak působivě jako jeho řeč.

5. - Ejhle, královské důstojenství Ježíše Krista hlášáno, prokázáno a ve své pravosti zjeveno týmiž prostředky, jichž bylo použito, aby byl potupen a sesměšněn. Hle, - praví svatý Ambrož, - jeho nepřátelé ani se nenadáli a přece přispívají k tomu, aby v nás byl vytvořen správný pojem o povaze jeho království; jsou mu svědky i urážkami, jimiž jej zahrnují; ctí jej svým zneuctěním, vyvyšují jej svým ponižováním, sami mu připravují insígnie, v nichž objeví se jednou jako král, jehož všichni poslouchají, korunovaný jako vítěz, ctěný jako mistr, velebený jako pravý Bůh. Et si corde non

credunt, Christo tamen suus non defuit honor: salutatur ut rex, coronatur ut victor, adoratur ut Deus. (In Luc.)

Ó neobvyklá a nová událost! Kdyby všichni mudrci světa, pochopivše již ducha náboženství Ježíšova, byli se shromáždili, aby stanovili královské insignie, jimiž by vhodně vyjádřeno býti mělo jeho království, nebyli by si mohli nikdy vymyslet významnějších a vhodnějších nad ty, jež mu určili jeho katané. A tak tedy vynález jejich zaslepeného vzteku nese pečeť vyšší a tajemné Prozřetelnosti, která vede jejich zvrácené úmysly, aby sloužily jejím úmyslům milosrdným. Ukazují nám, že celým svým počínáním slepě sloužili božskému vnuknutí, jehož nechápali; že nevědomky přispívali k tomu - praví sv. Augustin - aby nám v Ježíši Kristu ukázali krále, který vládne i svou slabostí, který si vynucuje klanění uprostřed potup, a jehož království, které není z tohoto světa, vítězí napotom nad pýchou světa, ne silou bojů, nýbrž trpělivostí a pokorou muk. Sic portans coronam spineam, superbum mundum non atrocitate pug-

nandi, sed patiendi humilitate vincebat. (Tract 116, in Joan.)

6. - Tajemství toto nám dává vzácné poučení k nápravě našeho života. Předně, jeho koruna jest z ostrého trní. Nuže - praví svatý Bernard - jaká nepřiměřenost, jaká obludnost, jaká hanba v tom, býti údy pod hlavou, poddanými pod králem trním korunovaným a býti při tom zhýčkaným, rozkošnickým, zženštilým. Pudeat sub spinoso capite membrum esse delicatum. (Sermo in Festo Omn. Sanctor.) Musíme tedy k nohám našeho milovaného krále složití korunu světských růží, totiž myšlenek nečistých a tužeb ctižádostivých, jíž učení světa a poddaní satanovi jsou tolik žádostivi, tak netrpělivě toužíce ozdobiti se jí v rychle mívivém běhu tohoto života; korunu těch, kteří mluví s epikurejci, o nichž mluví mudřec: Ověňčeme se růžemi všech rozkoší, a pospěšme radovati se dnes, poněvadž zítra zemřeme - Coronemus nos rosis, cras enim moriemur. (Sap. 2.) Odhodme onu korunu zkaženosti a pýchy, kterou Bůh proklíná ústy Isaiáše, pod jejímiž pomíjejícnými květy se kryje

jedovatý hmyz a jejíž prchavá krása se jednoho dne promění ve věčnou hanbu. *Vae coronae superbiae, ebriis Ephraim, et flori decidenti gloriae exultationis eius.* (Isai 28.)

Oviňme i své čelo, posvěcené křtem a okrášlené biřmováním, trny myšlenek svatých, přemítající v duchu často o hrůzách smrti hříšníků, o přísnošti soudů Božích, o věčnosti trestu a muk. Ovšem, myšlenky ty jsou pichlavé, nepříjemné, hořké; jsou to trny, ale takové, které umrtvujíce tělo, hojí srdce; trny, které připomínajíce nám svatou žalost pokání, zjednávají pokoj duše; trny, které potlačující vášně, dávají vypučeti v nás liliím svaté čistoty a plodům všech ctností, které jsou posvěcením Božím. *Super ipsum autem effloreat sanctificatio mea.* (Ps. 131.)

Ježíš Kristus jest oloupen a celým jeho šatem jest jen purpurový cár, který sotva kryje jeho ramena. Nesluší se tedy, aby poddaní krále tak chudého s takovou horlivostí se snažili stkvíti se nádherou oděvu a přepychem, který čím více je vyznamenává v očích světa, tím směšnějšími, tím více po-

vrženými a nenáviděnými je činí v očích andělů a nehodnými toho, aby ukázali se v průvodu a u dvora Ježíše Krista.

Ježíš na místo žezla má v ruce křehkou třtinu jako znamení bláznovství a slabosti. Přece ji však neodhazuje a nepohrdá jí, tiskne ji naopak jako žezlo slávy. Tak také my, jeho poddaní se nemáme báti ukázati se světu s třtinou zdánlivého bláznovství služebníků Božích.

Jsouce poddanými krále, jenž má v ruce odznak slabosti, nechme jen svět vysmívati se nám dle libosti za pokoru naší víry, našich úkonů náboženských, naší zbožnosti; ať si jen podle libosti říká, že nedostatek osvícenosti, síly a odvahy nás drží pod vládou babských předsudků; ať snižuje útlost našeho svědomí, naši zdrženlivost, naši stydlivost, skromnost našich pohledů, cudnost našich řečí; ať nás haní za naši zálibu v samotě, za to, že se straníme světáctví; ať nás prohlašuje třeba i za blázny, že obětujeme krásu, mládí, bohatství a všechny příjemnosti a rozkoše tělesné, všecko pohodlí života pokoře a umrtvování kříže; ať námi pohrdá

jako křehkými trřtinami, co nám do toho? Měli bychom se stydět za svou ctnost před lidmi, kteří se nehanbí za svou nevázanost? Povinností naší jest povznést se nad tyto nespravedlivé kritiky a opakovati se sv. Pavlem: Co mi do světa a jeho úsudků? - Mihi autem pro minimo est ut a vobis iudicer. - Bůh vidí mé srdce, Bůh má rozhodnouti o mém věčném osudu, netřeba se mi báti než jeho soudů: Qui iudicat me Dominus est. (Cor. 4.)

Kdo by v této svaté odvaze nepoznával pravou sílu ducha, opravdovou svobodu srdce, pravou povýšenost, pravou vznešenost, pravou velikost duše svobodné, inspirované pravým náboženstvím: *Kde duch Páně, tam svoboda?* (II. Cor. 3.)

Konečně, Pán Ježíš byl potupován posměšným uctíváním a předstíraným klaněním! Snáší to s nezničitelnou tichostí, s nepřemožitelnou trpělivostí. Jako poddaní krále tak trýzněného a při tom tak tichého, tak mučeného a mírného, musíme v sobě potlačovati sžíravou chtivost poct, pochval a titulů. Musíme udusiti v sobě ctižádostivou touhu, usilující, abychom vyvyšováni byli bez zásluh, pa-

novali nad nižšími a vynikali nad sobě rovnými. Musíme se odříci onoho ducha, který nám překáží snášeti, odpouštěti urážky nebo i nepozornost bratří.

Jen za těchto podmínek budeme velikými, budeme pravými králi, vládnoucími nad sebou samými; a jen za těchto podmínek bude i každé království křesťanské veliké, vážené, a panovati bude nad jinými. Slyšte!

7. - Jeden z nejdůležitějších a nejvzácnějších účinků křesťanství jest povznášeti, zušlechťovati, a takřka zbožstiti vše, co svým duchem proniká. A jako povznášejíc člověka nad slabosti jeho přirozenosti, činí jej takřka andělem, tak také povznášejíc vládu nad nebezpečné srázy velikosti, učinilo z ní něco božského. Ať kdokoli co namítá, není nic vznešenějšího, nic většího, nic vzácnějšího, nic hodnějšího obdivu, úcty, holdu a přízně národu než království, jak vytvořeno bylo křesťanstvím. Jak jest tedy možno, že často i tam, kde se domýšlíme, že ono trůní, spíš z donucení než ochotně bývá uznáno, spíš je jen snášejí než radostně pod-

porují, že nalezá na své dráze méně oddanosti než nenávisti, méně úcty než pohrdání? Jak došlo k takové změně? Bohužel, tu si způsobilo samo. Křesťanství je postavilo tak vysoko, že nic by je nebylo mohlo zasáhnout, nic dolů strhnout. Ono samo však, pohrdajíc výšinami nebes, sestoupilo na zemi; vytrhujíc se z lůna Božího, shroutilo se samo v sebe a snížilo sebe samo tak, že bylo nuceno jako trest vytrpěti pokoření a urážky, které jeho božský vzor dobrovolně přijal, aby je posvětil a zbožštil. Neboť i jeho koruna se proměnila v korunu trnovou, žezlo v křehkou třtinu, královský plášť v purpurový cár, který je spíš zohyzduje než kryje, poddaní jeho se proměnili v drzé pacholky, plivají mu v tvář, a v jejich posměšných poctách a svatokrádežných úštěpcích zní mu do uší kruté slovo: „Nechceme tě - nolumus hunc regnare super nos.” (Luk.)

Opravdu, bývalé království se v osobě nejsvětějšího z vašich králů dávalo zobrazit klečící před křížem, v ruce majíc *svatou korunu*, tajemný to odznak království křesťanského. Vláda moderní

naopak v osobě velikého krále zašla v bláhové pýše až tak daleko, že nechala se zobrazit v pozlacených klenbách a rozkošnických zahradách v podobě Joviše, Apolla, Baccha, ve společnosti Venuše, Kupidů, bacchantek, smutných to symbolů pýchy, egoismu a zkaženosti království pohanského. Království tedy samo řeklo lidu, čím bývalo a čím se stalo; dalo mu na srozuměnou, že byvši kdysi křesťanské, stalo se pohanským, že nemá již práva na posvátnou úctu národa křesťanského. Národ tomu tak porozuměl a nemeškal s úroky vrátiti mu pocity, které mu samo bylo vnuklo.

Pohrdnuvši tedy duchem pokory, kázně, mírnosti a oddanosti svého vzoru, království Kristovo, království vlád křesťanských se ponížilo, zostudilo, zničilo se. A jenom podrobí-li se onomu duchu, proniknouti-li se nechá oním duchem Kristovým, může se zase státi tím, čím býti má každé království u národů, poddaných Kristu, k blahu jejich i svému. To jest poučení, které nám vnukají insignie, jimiž nám Král-Spasitel poznati dal povahu svého království. Jest to předmět stejně boha-

tý poučením, jako i mocná jest průkaznost, s jakou nám ukazuje pravdu tohoto království.

Část druhá

8. - Od prvního okamžiku, co veliký král nebes předstoupil před delegáta největšího krále země, před Piláta, zástupce císařova, dával mu příležitost slyšeti své božské slovo a dojal jej tak, že Pilát jat byl bázni, obdivem a úctou k svému vězni: Pilatus, cum audisset hos sermones, magis timuit. Ó, jaký to zázrak, Syn Boží před soudnou stolicí člověka, a stojí tu tak, že soudce se před ním chvěje! Ale tato uctivá bázeň, která jala Piláta před Kristem, byla jen jedním z oněch přechodných hnutí strachu, jimiž hříšníci se občas probouzejí ze spánku hříchů a otevrou oči na nebezpečí věčného zavržení, které je čeká. Ale hned potom, stržení tíhou svých zvyků, zase upadají do své osudné letargie, vracejí se pod vládu svých bludů a vášní. Tak i Pilát, vzdav na okamžik svědectví božství Spasitelovu, upadá zas do svých předsudků,

a hledí na něj zase jen jako na člověka. A poně-
vadž není nic tak popudlivého jako pýcha, Pilát
se uráží vítězným mlčením, jímž Syn Boží odpoví-
dá na otázku: „Co jsi učinil?“ - a upadaje z úcty do
tónu povýšenosti, praví dál: „Kdo jsi, že se mnou
nemluvíš? Zda nevíš, že tvůj život a tvá smrt jest
v mé moci?“ *Mihi non loqueris? Nescis, quia pote-
statem habeo crucifigere te, et potestatem habeo
dimittere te?* (Joan.)

Ó nemoudrý soudče! - praví svatý Ambrož - ne-
ukazuješ-li sám svou nespravedlnost svou řečí a
nepronášíš-li sám své odsouzení? *Tua, Pilate, voce
constringeris; tua sententia damnaris.* (In Ps. 118.)
Je-li pravda, jak se chlubíš, že máš moc osvobodit
anebo odsoudit, proč jsi dal bičovat, proč nepro-
pustíš vězně na svobodu, když jsi poznal a pro-
hlásil jeho nevinu, když víš, že celý jeho přečin
jest jen v jeho ctnostech, poněvadž je jiný nespra-
vedlivě nenávidí?

Ale žel! Ti, kteří se nejvíc chlubí svou mocí, bý-
vají obyčejně ti, kteří jí nejméně umějí užívat, jak
by správně měli, kteří nejméně znají Boha, od ně-

hož ji mají, a přísnou odpovědnost, kterou z ní jsou povinni. Takový byl vskutku Pilát; pyšná chvástavost, s kterou ukazoval před Ježíšem na svou moc, byla jen předehrou velmi nespravedlivého jejího užití.

Ale nestvořená Moudrost nemínila bez pokárání nechat tuto opovážlivou repliku. Odpovídá mu: Co mluvíš, Piláte? Nač se vynášíš mocí, kterou proti mně máš? Neměl bys žádné, kdyby ti nebyla dána shůry. *Non haberes potestatem adversus me ullam, nisi tibi datum esset desuper.* (Joan.)

Krásná a vznešená slova našeho Pána! - volá tu sv. Cyril. Stojí tu jako otrok, mluví jako suverén. Naproti autoritě Pilátově staví autoritu svou. Odmítá nemoudrou okázalost člověka, který se vůči Bohu pyšní autoritou, kterou mu jen z milosti na čas propůjčil Bůh. *Quoniam Pilatus potestatem iactabat, opponit Christus potestatem suam, eiusque fastum adversus Dei gloriam tumentem deprimit.* (In Joan.)

Pilát cítí sílu této výtky a hrozby Spasitelovy, plné spravedlnosti a rozumu, pronesené však s ticho-

stí přítele a velebou svrchovaného vládce. Proto také se Pilát ohlíží po jiném prostředku, jak by mohl Pána propustiti. Et exinde quaerebat Pilatus dimittere eum. (Joan.)

Jakmile Židé zpozorovali nový vladařův obrat k milosrdenství a spravedlnosti, spustili nové dupání a nový křik: Chceš-li, Piláte, tohoto propustit, pak je to jistým znamením, že nejsi ani zástupcem ani přítelem, nýbrž nepřitelem a soupeřem císaře; neboť každý, kdo jako tento se prohlašuje králem, stává se tím samým vzbouřencem proti císaři; a kdokoli vzbouřence chrání, stává se vzbouřencem sám. Si hunc dimittis, non es amicus Caesaris. Omnis enim, qui se regem facit, contradicit Caesari.

Co říkáte, bratří, pokrytecké a dělané horlivosti o práva císařova u těchto nespravedlivých žalobníků, když nohama šlapou zákon Boží? Předstíranému tomuto citu věrnosti u lidí, kteří vyzývají spravedlnost? Mluvíce takto, padouši tito doufají přijíti si na Piláta s politikou, když viděli, že je mu náboženství lhostejno; hrozí mu nemilostí císařo-

vou, když se jim zdá, že Pilát, kloně se k osvobození rouhače nebojí se nemilosti Boží. Ale Pilát se tou hrozbou nedá zastrašit a nemůže se rozhodnout pokládati Pána za vinného tím, že se činil králem Židů.

To proto, že jako nový Balaam měl od Boha uloženo za povinnost osvědčiti nejen tichost, dobrotu a laskavost jakožto povahu Ježíšovu, nýbrž také jeho důstojenství a velikost. A on to činí proti své vůli, nevědomky, s věrností proroka, s horlivostí apoštola a evangelisty. Od začátku až do konce jednání Pilát nepřestává dávatí Ježíši jméno Kristus, to jest Pomazaný, a král Židovský. Jeho řeč byla vždy pozitivní v přiznávání mu tohoto jména, jeho úsudek vždy pevný. Marně mu hrozí Židé nemilostí císařovou. Hrozba tato, která, jak se zdá, jej zalekla, aniž však změnila jeho řeč, podnítila znovu její strohost, tak že nejen nepokládá titul král za usurpaci u Krista Pána, ale dává mu jej sám, jakoby to bylo jeho vlastní jméno, jako označení, které mu v pravdě náleží. Nejen že mu tolikrát dal titul krále Židů ve svých rozmluvách způ-

sobem náhodným, jak by se mohlo zdáti, jen tak, on mu tento titul potvrzuje, uděluje mu jej způsobem autentickým, právním a slavným. Takovou jest ve skutečnosti důležitá epizoda, vypravovaná svatým Janem, které se, povšechně řečeno, věnuje jen málo pozornosti.

9. - Tento orel mezi evangelisty nám tedy praví, že po výhrůžkách Židů, kterými chtěli Piláta zastrašiti, Pilát vešel do praetoria, vzal Ježíše a vyvedl jej ven na veliké zábradlí palácové nad místem, kde všichni židé byli shromážděni. Cum audisset hos sermones adduxit foras Jesum. A nechav vynésti soudnou stolicí, z níž obyčejně pronášel rozsudek, vsedl na tomto místě, nazvaném řecky Lithostrotos, hebrejsky pak Gabbata, s vážností úředníka, jenž zamýšlí pronésti výrok vážný a důležitý : et sedit pro tribunali, in loco qui dicitur Lithostrotos, hebraice autem Gabbata. Bylo právě šest hodin, v pátek. Erat autem parasceve Paschae, hora quasi sexta. A tu ukazuje shromážděnému lidu Ježíše Krista a pronáší hlasem majestátním a jasným : Židé, hle, král váš ! Et dicit Judaeis : Ec-

ce Rex vester. Zdaž všechny tyto okolnosti: osoby, místo, den i hodina, kdy Pilát učinil toto slavnostní prohlášení, okolnosti evangelistou tak přesně uváděné, nenaznačují zřejmě, že tento odstavec Umučení jest jeden z nejzajímavějších a že jest v něm obsaženo velké a hluboké tajemství? A abychom je dobře pochopili, vzpomeňme, že titul „král židovský“ bez všeho dalšího přídavku byl u samých Židů synonymem slova Mesiáš; že svaté knihy a všichni proroci dávali Mesiáši titul krále židovského; že také Židé pod tím jménem jej čekali. Ne že by Mesiáš byl měl panovati jen nad Židy, naopak, jeho království se mělo rozšiřovati nad všemi národy až do končin země: Dabo tibi gentes haereditatem tuam et possessionem tuam terminos terrae. Ale to proto, že za jedno, jak praví svatý Pavel, nemělo tu býti dvou kořenů, dvou kmenů pravověrných, nýbrž jediný: kořen, kmen židovský, u kterého poznání Boha a víra v budoucího Mesiáše se zachovaly. Za druhé, poněvadž pohané se měli státi křesťany jen vstupem do domu Jakubova, do církve, zrozené u Židů; konečně

proto, poněvadž i pohané měli s Židy utvořiti jednu rodinu, jedno pokolení, jeden národ, jakožto dědice víry a zaslíbení Abrahamových, jediné náboženství. Následovně „král židovský“ znamenalo také král pohanských národů, král všech pravověrných, Král-Mesiáš a Spasitel světa. Titul krále židovského byl mu, podle poznámky svatého Augustina, dán jen proto, aby označoval jeho původ, nepřetržitý řetěz, jednotu pravého náboženství. *Scriptum est tantummodo Rex Judaeorum, ut origo seminis commendaretur.*

Zastavme se však ještě u slov evangelisty: Pilát usedl na soudnou stolicí - sedit pro tribunali - a řekl: Ejhle, král váš. To znamená, že Pilát tu nemluví jako soukromá osoba, nýbrž jako soudce; nečiní tu nějakou poklonu, nýbrž jako nejvyšší soudce pronáší v poslední instanci opravdový, spravedlivý rozsudek, z něhož není odvolání. Ale jak došlo k tomuto rozsudku? Ježíš Kristus se mnohdy projevil a prohlásil jakožto pravý Mesiáš čili pravý král židovský. Židé jej zaň nechtěli uznati. Naopak jej obžalovali, že neprávem si osvojuje

tento titul a tuto hodnost; Hunc invenimus... dicentem se Christum et Regem esse. Bylo tedy třeba soudce nestranného, soudce náboženství, cizího národu, předsudkům a vášním Židů, aby rozhodl otázku tak velikou s místa veřejného. Nuže, tím soudcem jest Pilát, Říman, pohan, tedy nestranný; dovolali se jeho soudu Židé sami, je tedy nepodezřelý. A on pronáší opravdový soud v této velké při: Sedit pro tribunali. Slyší Ježíše Krista, který znova tvrdí, že jest králem Židů, a Židy, kteří to popírají. Odvažuje slova, jimiž Ježíš Kristus charakterisuje své království, a uznává je za plná smyslu a oprávněnosti. Odvažuje i vývody žaloby Židů a pokládá je za nedostatečné. Vidí, že v jednání Kristově stkvějí se veškeré ctnosti, Vidí, že v chování Židů účinkují veškeré vášně. Soudí, že nespravedlnost a omyl bývají vždy na straně pobouřených vášní, že spravedlnost a pravda jsou vždy tam, kde jsou všechny ctnosti. A vyslechnuv veřejně obě strany a zrale prozkoumaj rozepři, rozhoduje ve prospěch Ježíšův. Pronáší ve formě soudu, že Ježíš jest opravdovým králem Židů čili Me-

siášem, Židům zaslíbeným a od Židů čekáným. Sedit pro tribunali et dicit Judaeis: Ecce Rex vester.

Nic vznešenějšího, nic velebnějšího, nic slavnějšího není pro Krista nad tento výrok Pilátův. Toť nejslavnější den roku, neboť jest den Velikonoc, den, kdy Židé ze všech provincií jsou v Jerusalemě, aby slavili svátek. Jest k poledni, tedy hodina, kdy všichni mohli býti přítomni. Místo, kde se tato pamětihodná událost děje, jest místo veřejné, kde se mohlo shromážditi veliké množství lidí. Stolica, na níž tento velký soud byl pronešen, jest označena od evangelisty řecky a židovsky, aby nám bylo pochopitelno velké tajemství, že na tomto rozsudku mají zájem a podíl Židé i pohané a že v té chvíli pohan poprvé uznává a vyznává Mešiáše, kterého Židé zapřeli.

Ó podivuhodná Prozřetelnosti Boží, která jsi vyvolila i soudce, a sice právě toho, který měl odsouditi Ježíše Krista k smrti, aby zde zdůraznil a prohlásil jeho důstojnost. A barbarství vojáků v soudním dvoře bylo tedy v úmyslech Božích jen

přípravou k tomuto výroku Pilátovu. Králové a velekněží bývají oblečeni v insignie své hodnosti, než bývají prohlášeni a uznáni. Ruka Boží použila surovosti vojáků, aby připravili Ježíši korunu trnovou, žezlo třtinové a purpur potupy, symbol posměchu a pohrdání v očích lidí, ale právě tím královské insignie nejvhodnější pro krále židovského, Spasitele lidí; tatáž Boží ruka používá nyní Piláta, aby mu udělil investituru v toto království způsobem co nejzákonnějším, nejslavnostnějším, nejjistějším, úplně nepopíratelným, aby jej označil, prohlásil a zvěštoval světu jakožto pravého Mesiáše a Spasitele pokolení lidského.

Tak tedy se vyplnil jeden z předobrazů prorockých. Hle, pravý Joas, oděný v insignie královské, a nový Jojada, který jej prohlašuje králem přes všecku zuřivost, přes ctižádostivé a ukrutné pletichy pravé Athalie, synagogy židovské. Pilát neprohlédl smyslu toho, co činil, ani toho, co řekl; ale tím nepřestávají ani jeho slova ani jeho skutky býti vznešeným tajemstvím. Vytrvalost, s kterou v soukromí i veřejně nepřestává způsobem

důvěrným i slavnostním dávati Ježíšovi titul krále židovského, titul to Židům nesnesitelný; jeho odvaha, již ukazoval v tom, že přes výhrůžky a křik Židů stále za pravou hodnost Ježíše uznával onu, kterou na Ježíšovi Židé označovali jako zločin; jeho nejvnitřnější, třebaš nejasné a zmatené přesvědčení, že totiž Ježíš Kristus jest opravdu náboženským králem Židů, kterážto přesvědčení mu vzíti nedovedly žádné ohledy lidské, vše to jest zřejmým důkazem - praví svatý Augustin - že sama věčná pravda Boží mu vnukla hluboko v duši a v srdce tyto myšlenky, že ona řídila jeho slova: *Avelli ex eius corde non potuit Jesum esse regem Judaeorum; tamquam hoc illi ipsa Veritas fixerit* - vyrvána z jeho srdce nemohla býti myšlenka, že Ježíš králem židovským jest, jakoby sama Pravda mu ji byla vnukla. (Tract. 116. in Joan.) A tak tedy král pokoje projevil své mocné působení na ducha lidského a zároveň ukazoval všecek půvab své dobroty a tichosti, aby přitáhl k sobě srdce člověka: *Král pokoje oslaven jest, jehož tvář spatřiti žádá si veškerá země.*

10. - Ale úmyslům Božím není ještě učiněno zadosť. Velký onen výrok, onen vznešený rozsudek, ona důležitá pravda, ústně pronesená nejvyšším soudcem, měla býti i napsána, uveřejněna, umístěna nad trůnem nového krále písmem pochopitelným všem národům země; aby i ti, kteří nemohli slyšet, mohli ji číst, odevzdávat ji jedni druhým, aby se nikdo nemohl vymlouvat, že jí nezná. A i to obstará Pilát.

Hle, napsati dává rozsudek smrti, který dle dávného zvyku měl býti přibit na kříž. Ach, nápis ten bude asi vyjadřovat jakýsi přečin a připisovat jej Ježíšovi a přečin ten, třebaš domnělý, bude ukřižovaného znectívát. Zda mohl jinak učiniti Pilát v zájmu své pověsti a k zakrytí své nespravedlnosti, aby se neřeklo, že k smrti odsoudil někoho, kdo se ničím neprovinil? Ale nebojte se - praví sv. Laurentius Justinianus - Pilát i tento rozsudek, tento nápis kříže psal jen z vnuknutí Ducha Svatého. Spiritu Sancto afflante, hunc titulum Pilatus scripsit. (De Christi agon.) Neřekne tedy ani víc ani méně, než co Bůh bude chtít; neřekne nic, co

by nebylo pravdou a slávou pro toho, kterého odsoudil.

A skutečně, Pilát tímto nápisem jen potvrdil všechny vznešené výroky, které učinil až dosud, týkající se povahy a hodnosti Ježíše Krista.

Slovy potvrdil, že Ježíš jest pravým člověkem, člověkem dokonalým, vzorem člověka pro všechny: *Ecce homo*. Prohlásil, že tento člověk opravdu jest králem židovským, to jest pravým Mesiášem a Spasitelem lidí; a tedy nejen pravým člověkem, ale i pravým Bohem, neboť jen Bůh sám mohl spasiti svět. *Et dicit Judaeis: Ecce rex vester*. A to všechno zde výslovně zopakoval na nápisu kříže, který dle zprávy evangelistů zněl: *Tento jest Ježíš Nazaretský, tento jest Král Židovský*. *Hic est Jesus Nazarenus (Math.) Hic est rex Judaeorum. (Luc.)* Nazvati jej Nazaretským, čili pocházejícím z Nazareta, bylo tolik jako říci, že jest pravým člověkem: *Ecce homo*. A slova Ježíš, král židovský, jsou opakováním výroku: Židé, ejhle, král váš! Když náčelníci kněžští uviděli tento velký titul, tento vznešený a posvátný titul, který označoval

Ježíše za Mesiáše a který nikomu než Mesiáši dán býti nemohl, ať by to byl král nebo císař, když uviděli tento tajemný titul na temeni kříže nad hlavou toho, kterého chtěli ukřižovati jakožto zločince, tu naplněni byli hrůzou, zmatkem a pohoršením; a to tím více, že to bylo stkvělé svědectví nevinny a důstojnosti, které mu zde vydával sám soudce, ke kterému při vznesli; že on jasně označoval, že Ježíš jest Mesiášem: Hic est Jesus, Rex Judaeorum; že je vinil a obžalovával před tváří všeho národa a všeho světa z toho, že chtěli smrti svého krále, zaslíbeného sobě Mesiáše; a že připomínka takového činu přecházejíc na pokolení budoucí, pokrývala je věčnou bezectností. Proto celá velerada sborem přichází k Pilátovi; a podrážděně, hrozivě a rozhorleně poznamenává, že jest zvykem na šibenici popravených psáti zločin, kterým si jí zasloužili; že nápis na kříži Kristově naopak naznačuje, že byl v pravdě králem židovským, nikoli však, že neprávem si tuto hodnost osoboval; že nápis ten hlásá kralování Ježíše Krista nad Židy jako jeho zákonné právo, ne však ja-

ko zločin, za nějž zasloužil kříž; že z nápisu toho dokonce plyne, že Ježíš Kristus se jiného zlého skutku nedopustil, poněvadž o žádném jiném se nezmiňuje; že tedy je zneuctívajícím a hanlivým pro národ, který chtěl jeho smrti, i pro soudce, který rozsudek smrti vydal.

Naléhají tedy na Piláta; prosí, hrozí, aby opravil nápis, aby tam bylo napsáno, že Ježíš neprávem se činil, že však nebyl pravým králem židovským. Dicebant ergo Pilato pontifices; Noli scribere: Rex Judaeorum, sed quia ipse dixit: Rex sum Judaeorum. (Joan.)

Ó nerozumní velekněží! Co mluvíte, co si vymýšlíte? - praví jim hořce svatý Augustin. - Ztratí snad Ježíš Kristus hodnost pravého krále židovského, kterou si připisoval, podaří-li se vám vzíti mu ten titul? Přestane snad najednou býti tím, co zosobněná Pravda o sobě hlásala, poněvadž vy nechcete, aby tím byla? Quid loquimini, insani pontifices? Numquid propterea non erit verum, quod Veritas dixit: Rex sum Judaeorum? - A takové jest i přesvědčení Pilátovo. Odpovídá také rozhodně

na jejich naléhání, na jejich hněv a pohružky: Vy nikdy nejste spokojeni. Řečnete, jak chcete, nápis zůstane, jak jest, nezmění se na něm ani písmeny. Co jsem řekl, řekl jsem, a co jsem psal, psal jsem. Respondit Pilatus, Quod scripsi, scripsi. (Joan.)

11. - V pravdě Pilát, zástupce císařův, v postavení, lidsky řečeno, nezávislém, neměl se čeho báti ani čeho doufati od odsouzeného v okamžiku jeho smrti. Nemožno tedy říci, že chtěl zachovati nápis nezměněný, aby si zavázal Ježíše. Nápis v tomto znění však silně urážel pýchu Židů, usvědčoval z nespravedlnosti Piláta samého, zneuctíval jej, vydával jej v nebezpečí, že bude obviněn u císaře, poněvadž svémocně dával titul krále Židů osobě Židům nenáviděné, o níž ani slyšet nechtěli. Nemožno tedy tvrditi, že Pilát tak úporně trval na původním znění ze zájmu vlastního nebo z politiky, poněvadž naopak politika i zájem vlastní by byly na něm vyžadovaly, aby vyhověl Židům. Vždyť to byl Pilát, soudce tak slabý, zbabělý, který právě nedávno byl na tolik povolil Židům ve všem, co po něm žádali proti Kristu, že se octl až v roz-

poru se sebou samým, proti svému přesvědčení a svému vlastnímu doznání k smrti odsoudiv člověka, kterého sám uznal a vlastními ústy tolikrát prohlásil za nevinného a spravedlivého. Jest tedy stejně nemožno říci, že odepřel změnit něco ze svého nápisu následkem svého pevného charakteru, lpění na svém úsudku, úctou k svému slovu. Jak si tedy vysvětlit tento překvapující fakt? Nemoha se z toho nadíti žádného prospěchu, ba vydávaje se v nebezpečí, že na sebe poštvě Židy a upadne v nemilost císařovu, když napřed se lehce dal pohnouti k rozsudku ukřižování Páně, nyní se ukazuje tak neoblomným a tak neustupným, že nechce změnit ani slabiku na nápisu kříže! Projeviv takovou lehkomyšlnost a nestálost ve vynášení rozsudku smrti, ukazuje tolik pevnosti ve věci, která se mu mohla zdáti lhostejnou! Až tak slabý, že přivolil na věc větší, jest nyní tak pevný, že odmítá věc menší! Dopustiv se, aby Židům vyhověl, nejkřiklavější nespravedlnosti, nyní raděj poslouchá jejich výhrůžky a vztek, než by změnil prostý nápis! Místo aby je vyslyšel a měl na ně nějaký

ohled, ukazuje jim dvěře! Ó - praví sv. Augustin - Pilát sám sobě ponechaný by nebyl ani mluvil ani psal takovým způsobem, nebo by byl, jak již tolikrát učinil, sám sobě na odpor své rozhodnutí změnil. V tomto faktu tedy je viditelná ruka Boží. Pilát jest v těchto věcech inspirován s hůry, je podporován mocí Boží. Podle božských předpovědí měl Mesiáš veřejně býti prohlášen za krále židovského. A proto Pilát, co psal, psal, poněvadž Bůh co mluvil, mluvil. Pilát nemůže odvolati svého nápisu, poněvadž Bůh nemůže odvolati svého slova. Ideo Pilatus, quod scripsit, scripsit, quia Deus, quod dixit, dixit. (In Psalm. 57.)

Balaam, který se nenechal zastrašiti hrozbami bezbožného krále, jenž nechtěl odvolati požehnání pronesené nad Israelem, byl jen předobrazem Piláta, na nějž nepůsobí strach z nenávisti židovské ani z hněvu císařova; který nemění, co Bůh mu kázal říci; který neodvolává velikého požehnání Ježíše Krista, které mu Bůh přikázal napsati: Non possum aliud loqui nisi quod iusserit Dominus. Ad benedicendum adductus sum, et benedictionem

prohibere non valeo. K dobrořečení tady jsem . . .
Poznamenejme ještě o tomto rozsudku či nápisu
tajemném, že zatím co Římané měli ve zvyku psá-
vat latinsky rozsudky neb nápisy na místech po-
pravních, nápis neb rozsudek Ježíše Krista napsán
byl nejen latinsky, ale také hebrejsky a řecky, totiž
ve třech jazycích tehdy nejznámějších a ve světě
nejrozšířenějších. Erat scriptum hebraice, graece
et latine. (Joan.) To stalo se - praví sv. Augustin -
zvláštním řízením Božím, aby totiž bylo nyní zná-
mo, že veškerenstvo národů bude jednou podrobe-
no Ježíši Kristu. Ut in illis tribus linguis Christo su-
biuganda universitas gentium monstraretur. (Tom
V. serm. 18.) Jediným jazykem byly nad kříži lotrů
označeny zločiny, kterých se byli dopustili. Jen Je-
žíšův kříž se od jiných zvlášť rozeznává nápisem
ve třech jazycích, neoznačuje ani delikt, ani hod-
nost usurpovanou, nýbrž hodnost osobní, neztra-
titelnou, čestný titul, pravdivě mu náležející. Jest
opravdu vyjádřen ve smyslu pozitivním a absolut-
ním: *Toto jest Ježíš Kristus, toto jest Král Židovský.*
Svatý Jan velmi moudře nazývá tento nápis titu-

lem: *Scriptis autem et titulum Pilatus; ponēvadž skutečně obsahuje pravdivý titul, charakteristické označení Ježíše Krista, jeho povahu, jeho poslání a úkol. Svatý Matouš ne bez důvodu nazývá nápis ten causa - příčina. Imposuerunt super caput eius causam ipsius scriptam. Toť jakoby nás - dle Origena - chtěl poučiti o tom, že jediný motiv smrti Ježíšovy pochodí odtud, že jest pravým králem židovským, totiž zaslíbeným Mesiášem, Spasitelem. Cum nulla inveniatur nec erat causa mortis eius, haec habebatur sola: Rex fuit, Judaeorum.*

Ó slávo našeho Spasitele! Kdo nekořil by se tu svrchované moci Onoho, jenž řídí plány lidí, směje se jejich úsilí a obrací je k vyplnění svých zájmů? Kdo nepozoruje zde, jak pozorně vkládá Otec nebeský do žalob, které zdvihli proti jeho Synu, jeho slavné ospravedlnění a titul jeho velikosti do pohan a bolestí jeho?

Židé usilovali o to, aby Ježíš byl pokládán za velikého zločince; a Bůh nepřipustil napsati na kříž svého Syna, jak bylo zvykem, ani jediný z přečinnů, z nichž byl obžalován; naopak dal jej i na po-

pravišti prohlásiti a uznati za svatého a nevinného. Židé jej označili za vetřelce, a Bůh jej Pilátem dal prohlásiti za pravého krále židovského: Hic est rex Judaeorum. Židé obžalovali Ježíše před soudnou stolicí Pilátovou z toho, že se nazval Mesiášem, a Bůh přivádí Piláta k tomu, že obvinil Židy před tribunálem všech věků a celého světa z toho, že zapřeli a ukřižovali tohoto Mesiáše. Židé, davše před Kristem Pánem přednost Barabáši a chtějíce jej vidět ukřižovaného mezi dvěma lotry, chtěli jeho jméno znectíti; Bůh jej poctil, způsobiv, že sám vladař římský dává na temeno kříže veliký titul, kterým jej označuje za Spasitele. Zda mohl býti Ježíš Kristus víc povýšen a lépe prohlášen za Syna tohoto nebeského Otce?

Pilát tedy onoho dne nevědomky splnil nejvznešenější, nejsvětější a nejvelebnější úkol; úkol uložený patriarchům a prorokům, aby totiž vyjádřil a vyslovil uznání, království, slávu a velikost Ježíše Krista. Nechápal ovšem velikou důstojnost a vznešený úkol, jímž jej Bůh obdařil; ale proto přece jej splnil s nemenší věrností. Málo záleží na

tom, s jakým úmyslem pronáší svá slova a provádí své skutky; čím méně na to myslí, tím zřetelnějším jest, že v této důležité věci jest nástrojem a služebníkem velkých tajemství Božích. Pilát jistě není větším zlosynem než Jidáš. A jako v osobě Jidášově Ježíš Kristus poslal ďábla kázati evangelium, jak duchaplně praví sv. Augustin, tak použil i modláře Piláta, aby z něho učinil prvního proroka, prvního evangelistu, prvního apoštola, prvního vyznavače, prvního svědka, který by světu zvěstoval velikou pravdu, že ukřižovaný Ježíš Kristus jest Král a Pán, Mesiáš a Spasitel světa. Pilát ve všem, co činí a mluví, jistě nic nechápe ze svých slov a skutků. Ale tím nijak nepřestává býti pravdou, že mluví věci vznešené, podivuhodné a pravdivé. Neboť Bůh sám pohnul jazykem tohoto nového Balaama, jako matka nechává dítě pronášeti slova, kterým ono ještě nerozumí; Bůh vedl jeho ruku, jako učitel vede ruku žáčka, který píše a neví co. Při této pomoci, při tomto vedení Božím Pilát se nemůže mýlit, nemůže se zdržet, aby nehlásal Ježíše Krista. *Non aliud possum loqui nisi quod*

Deus posuerit in ore meo. Ad benedicendum adductus sum et benedictionem prohibere non valeo. Ó drazí bratří, jak veliké a vznešené jest náboženství! Jak nevyzpytatelná a zřejmě božská jest oekonomie evangelia! Jak veliký Pán, jak veliký Bůh jest náš Spasitel Ježíš Kristus! Jak hoden našeho klanění, naší služby, naší věrnosti, naší lásky! *Král pokoje oslaven jest, tvář jeho spatřiti žádá si veškerá země.*

12. - Nemusel-li by býti úmyslně slepý pro všechnu zřejmost, kdo by neuznával ve všech těchto okolnostech pravdu božského království Ježíše Krista, který dle své vůle vládne duchem a vůlí člověka a podrobuje si je v službu a v úplnou závislost k vyplnění svých úmyslů a plánů? Nemohu vám vypočítávati všechny velké muže, v každém věku křesťanském, kteří žasnouce nad těmito fakty skláněli své čelo před dogmatem našeho Boha-Krále a uznávali a ctili jej jako svého Krále a svého Boha.*

---

* Viz zajímavé dílo de Genoudea o velikých mužích a zejména filosofech, kteří věřili v božství a království Kristovo.

Uvedu jen jednoho, jemuž zde, doufám, nikdo neupře vznešenost ducha, a jehož svědectví, poněvadž jest nedávného data a takřka z úst zpřízněných, jest jen tím imposantnější a tím více zářivé. Veliký Napoleon pravil: „Znám lidi a pravím vám, že Ježíš Kristus pouhý člověk není. Povrchní duchové spatřují podobnosti mezi Kristem a zakladateli říší, dobyvateli a božstvy jiných náboženství. Těch podobností není. Mezi křesťanstvím a kterýmkoli jiným náboženstvím jest rozdíl nekonečný. My jsme jen z olova, ba brzy to bude jen z hlíny. - Takový jest osud velkých lidí - osud Césara a Alexandra! A zapomínají na nás! A jméno dobyvatele jakož i jméno císaře není brzy víc než jen thematem žákovských úkolů. Naše úspěchy se ocitají pod rákoskou pedanta, který nás chválí nebo nás haní... Ještě něco, hle, můj osud... Mé tělo bude odevzdáno zemi, aby se stalo potravou červů... Hle, toť velmi blízký osud velikého Napoleona... Jaká propast mezi mou hlubokou bídou a věčným královstvím Kristovým, které jest hlásáno, velebeno, milováno, zbožňováno, žijíc v celém světě!... Zna-

mená to smrt? Není to spíš život? Hle, taková je smrt Krista! Hle, smrt Boha!..."*

Na všechno tak vznešené a slavné prohlašování Pilátovo o pravdě království Kristova, zpronevěřilost a zaslepenost Židů odpovídala pokryteckým křikem: „Nechceme za krále než císaře - Non habemus regem nisi caesarem.”

Neobnovuje-li se tento zločin Židů denně mezi křesťany? Ježíš Kristus má na tomto světě panství dvojího druhu: jedno, jakožto Stvořitel, a to se vztahuje na všechny lidi; druhé, jakožto Bůh-Spasitel, a to se vztahuje najmě na křesťany. Jedno jest panstvím jeho přirozenosti, druhé panstvím jeho milosti. Jedno jest nad všemi lidmi, druhé zvlášť nad srdci věřících, kteří přijímají jeho učení, poslouchají jeho přikázání, zachovávají jeho zákony, očekávají jeho odměny. Panství nad přírodou jest v Ježíši Kristu bytostné, nutné, absolutní, nepomíjející, věčné, neztratitelné, nezávislé na vůli lidí. Panství jeho milosti nad srdci, poněvadž on tak

---

* Myšlenky Napoleonovy o Ježíši Kristu, c. 4.

chtěl, jest nabyté, případečné, vymykající se všemu přinucení morálnímu neb hmotnému, a nad to závislé na naší vůli. Můžeme mu je upříti, sebe vymaniti, třebaš ne dle práva, ale aspoň dle skutku. Přes všechno své úsilí a přes všechnu zlobu nemůžeme nikdy uskutečniti, aby Bůh, stvořitel a pán všehomíra nebyl bytostně, nutně naším králem a pánem. Ale můžeme uskutečniti to, že již nevládne našim srdcím jakožto Král-Vykupitel, poněvadž ponechal naší svobodné vůli zůstatí v jeho poslušnosti nebo setřásti se sebe jeho jho. Ačkoli jest naší povinností, naším závazkem a naším prospěchem býti jeho věrnými poddanými, můžeme přece jako Židé odmítnouti jeho kralování: *Nolumus huñc regnare super nos* - nechceme, aby tento panoval nám (Luc.) - abychom pak uznali a podrželi za svého krále jen císaře, totiž naše sklony, naše žádosti, naše vášně, a démona, který jim hová a je vábí: *Non habemus regem nisi Caesarem*. Ale běda nám, proviníme-li se takovou svatokrádežnou vzpourou! Súčastňující se tak zločinu satanova, budeme účastní i jeho trestu.

Konečně křik Židů byl - opakují - jen pokrytečtvím, poněvadž oni Židé, kteří tak hlasitě provolávali práva císařova, za několik let se vzbouří proti témuž císaři, kterého nyní tak rozhodně prohlašují za svého jediného a legitimního krále. A tím dávají panovníkům toto důležité naučení: „Ať si mnoho nezakládají na oddanosti těch ze svých poddaných, kteří staví práva císařova nad práva Ježíše Krista; a kdo odvrhuje kralování Boha, nebude na dlouho věrným království člověka.“ To dobře pochopil ten velký genius, jehož jsme před chvílí citovali. Jednomu z vůdců svých armád řekl ona slova, plná víry a filosofie, která jsem právě uvedl, a ukončil je touto pamětihodnou větou, které by panovníci nikdy neměli zapomínat: „Generále, nechápete-li, že Ježíš Kristus jest Bůh, pak jsem se zmýlil, že jsem vás udělal generálem!”

Jest však na čase, aby zjeviv nám povahu a dovediv pravdu svého království, Ježíš Kristus nastolil jeho vládu svou láskou. To učinil vystoupiv na kříž, jediný to trůn, hodný Boha krále, spasitele lidí, a k tomu přihlédneme v poslední části.

13. - I největší zločinec v okamžiku, kdy podstupuje smrt, jest něčím posvátným: Res sacra reus. Má právo na soucit i u soudců, kteří jej odsoudili, i u katů, kteří jej popravují, a nikomu není dovoleno radovati se z jeho utrpení a tupiti jej v jeho bolesti.

Ale žel, ohledy zachovávané i proti nejzločinějším lidem, byly nohama šlapány, když šlo o Syna Božího. Jakmile vztyčen byl kříž, jakmile objevil se očím lidu ukřižovaný, jakási satanská zuřivost se zmocnila všech diváků krvavého dramatu. Židé i Římané, knížata i lid, úřady i kati, ano i mimojdoucí začali chrlit ponižující urážky, svatokrádežné útoky a hrozná rouhání proti Bohu-Králi, který za ně umíral.

Ale co vidím? Nebe se zatmívá, země se v nejistotě chvěje pod jejich nohama. Ach, toť tvůj konec, pokolení surové! A sama oběť, obracejíc oči k nebi, bude mu žalovat a na tebe svolávat jeho blesky. Co pravím však? Z úst krále pokoje, umírajícího

za nevěrné své poddané, nemohou vyjít než slova milosrdenství a lásky, která jsou pravou vznešeností jeho království. Magnificatus est rex pacificus. Otče - praví - prosím tě o jednu milost, a to, abys jim odpustil. Otče, oni mne neznají, spíš zaslepení než vinní, nevědí, co činí! Pater, dimitte illis, non enim sciunt, quid faciunt.

Ó dojemný kontrast! - volá sv. Leo - lid ho tupí a on ho lituje; lid jej viní - a on lid omlouvá; lid zlořečí a chce jej vidět mrtvého, a Ježíš na něj svolává odpuštění, požehnání, život; všichni soptí jen nenávistí a pohrdáním ke svému nebeskému králi - a ten král sám jest samé milosrdenství a samá dobrota ke všem. Furit in unum populus, miseretur omnium Christus. Beránek Boží přerušuje mlčení, které mu tak sluší jakožto obětovanému, ale jen aby žádal za milost, jako pravý velekněz, za milost těm, kteří jej obětují, a chce, aby jeho smrt prospěla především těm, kteří mu ji způsobují.

Ale slovo to jest právě tak vznešené jako milosrdné. Jest to zrovna tak slovo krále jak slovo otce. Židé jej drze vyzvali, aby onu pravdu, že jest Bohem

Mesiášem a pravým Králem Židovským, dokázal tím, že sestoupí s kříže. Si filius Dei es, descende de cruce. Ale právě naopak, kdyby byl sestoupil s kříže, na který dobrovolně vstoupil, aby nás spasil, kdyby byl přerušil svou oběť, která má smířiti člověka Bohu; kdyby se ukázal tak slabým, že by podlehl posměškům, že by svou moc zařizoval podle vrtochů zaslepeného lidu, že by svou oběť přerušil a zřekl se své hodnosti Spasitele světa - právě tím by byl popřel sebe sama, že není ani Synem Božím, ani Králem - Spasitelem Israele. Místo tedy aby dokazoval, čím v pravdě jest, sestoupením s kříže, dokáže toho mnohem lépe po smrti svým zmrtvýchvstáním. Prozatím naproti zázraku, který po něm žádá bezbožnost, staví mnohem ještě větší zázrak lásky. Pravým synem Božím a pravým králem pokoje svého lidu ukazuje se ještě lépe tím, že od Boha, otce svého, žádá za odpuštění pro ty, kteří jej ukřižovali. Neboť jen dobrota neskonalá mohla se takto modliti a odpouštěti zlobu neskonalou.

I ukázal se ještě lépe králem pokoje, prose o smí-

ření Boha se svým lidem. *Král pokoje oslaven jest.* Než, nemohl přednésti Bohu tuto prosbu ve skrytu srdce, místo aby tak činil hlasem velikým a slyšitelným daleko od kříže? Mohl ovšem; ale tu by nás byl ochudil o veliký příklad. Božský Spasitel chtěl býti naším mistrem i vzorem. Jako mistr uložil nám přikázání odpouštěti urážejícím; jako vzor potvrzuje toto vznešené přikázání svým příkladem. Neboť které slovo - praví sv. Pavel - vhodnější jest než ono „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí” - které slovo, pravím, jest více s to, aby v srdcích našich křesťanských uhasilo každý pocit nepřátelství, každou touhu po pomstě nad těmi, kteří nás urazili, a aby nás zavázalo k tomu, býti shovívavými a milosrdnými jedni k druhým a odpouštěti si navzájem tak, jako odpustil on nám: *Estote benigni, donantes invicem, sicut Deus donavit vobis?* Neboť - jak rovněž ujišťuje sv. Pavel - Ježíš Kristus žádal za odpuštění nejen Židům, kteří jej ukřižovali, nýbrž všem hříšníkům, jejichž hříchy byly příčinou jeho smrti, poněvadž umřel jen na usmíření všech hříchů. Tou modlitbou tedy

usmiřoval předem Boha se všemi, kteří spojeni věrou v upřímném pokání, si přivlastňují její zásluhy; a právě pro tuto modlitbu, spojenou s prolitím jeho krve, nebude nám nikdy odepřeno odpuštění boží, žádáme-li o ně s náležitou ochotností.

Skutkem tedy nám potvrzuje onu velkou pravdu, kterou nám byl slovy zjevil, že totiž společnost křesťanská, jejíž jest hlavou, bude v jednotě udržována jedině pouty vzájemné lásky křesťanů mezi sebou a mezi Bohem a křesťany: *Toto přikázání dávám vám, abyste se milovali navzájem, jako jsem já miloval vás. (Jan.)* On stanovil, aby říše jeho království měla za základ jedině lásku, neboť jest to království lidí milujících se jako bratří, milujících Boha jako otce, na jejichž pokání Bůh vždy odpovídá odpuštěním jako otec dětem. Tím však také dává poučení každému králi křesťanskému, že chce-li vládnouti křesťansky, musí se vzhledem k poddaným vyznačovati ne tak projevy moci, jako spíše projevováním lásky; ne tak přísností jako spíše milostivostí, ne tak tvrdostí jako spíše obětovností, ne tak tím že žádá od nich obětí, ve svém

zájmu, jako spíše obětováním sebe, v zájmu všech, aby si přivábil všecka srdce a zjednal si lásku jako král pokoje, nechtěje býti velikým než v odpouštění a lásce. *Král pokoje oslaven jest, tvář jeho viděti žádá si veškerá země.*

14. - Zajistiv tak dojemným způsobem svému lidu Boží odpuštění, činí porízení také o svém království ve prospěch jeho, otvíraje jeho brány kajícímu lotrovi, ukřižovanému po jeho boku.

Snad několik kapek krve Spasitelovy padlo při jeho křižování na tohoto odsouzence, snad Kristovo tělo jej zahalilo svým stínem (neboť slunce začínalo se nakláněti), snad svatá Panna, majestátně stojící mezi křížem svého syna a křížem lotrovým, se za něj přimluvila - a tu Dismas, jak se jmenoval, slyše dojemnou a vznešenou modlitbu, již Pán právě pronesl, byl najednou změněn. Stává se prvním apoštolem, prvním evangelistou, prvním vyznavačem Krále Židovského. Uznává a lidu hlasitě káže jeho nevinnost a jeho božství. Zakřikuje bedného druha, pravě mu: Nebojíš se Boha, jenž snáší s námi totéž odsouzení, ale ne z téhož důvodu

jako my? Náš kříž je zaslouženým trestem za naše zločiny, ale kříž jeho, který jest nevina sama, jest jen triumfem jeho lásky. - A obraceje se k Pánu s čelem poníženým a hlasem prosícím, se srdcem pokáním proniknutým a nadějí oživeným, praví: Bože a Pane můj, rač se na mne rozpomenout, až přijdež do království svého. Domine memento mei, cum veneris in regnum tuum.

Jak dojemná jest tato stránka evangelia! Jak krásné jest viděti tohoto člověka prostého povznášeti se svou věrou k nejvyšší moudrosti! A nepohoršovati se bolestmi a potupami svého Spasitele! Vidí jej přibitého na kříž a prosí jej jako sedícího na nebi; vidí jej, jak snáší tentýž trest smrti jako on sám, ale uznává jej za pravého krále a pána všehomíra; vidí jej umírati jako posledního z lidí, ale vzývá jej jako svého Boha. Celý svět dívá se na Ježíše jako na provinilce, on sám jej prohlašuje nevinným; celý svět jej obviňuje, jen Dismas jej hájí; celý svět se mu rouhá, jen Dismas mu blahorečí a jemu se klaní!

Jak poučné divadlo pro naši víru! Ó, jak pravdi-

vé jest, že pohoršení kříže jestiž zmařeno : *Evacuatum est scandalum crucis*; neboť vidíme milého Spasitele svého, jak právě uprostřed ponížení a muk rozvíjí moc onoho božského království, jak proniká a osvěcuje ducha, jak uchvacuje a proměňuje srdce, jak ovládá a krotí nejvzpurnější vůli, jak uprostřed béd a slabostí a bolestí, které trpí jako člověk, se dává poznati a ctíti jako Bůh!

A co odpovídá milý Spasitel na tuto pokornou a vznešenou prosbu? Ježíš, obraceje k Dismasovi sladký svůj pohled, způsobem nejdobrotivějším mu praví: *Slibuji ti to, ještě dnes budeš se mnou v ráji*. Jaké to slovo, jaká odpověď? Ó, jak milosrdenství Boží jest ihned ochotno vztáhnouti ruce své k pokání, které je vzývá. Ani Dismas si nemohl tak pospíšiti se svou prosbou k Ježíšovi, jak Ježíš si pospíšil s tím, že ji přijímá, vyslyší, odměňuje. Ale všimněte si - praví svatý Leo - že ono velké slovo, ono velké přislíbení: „Ještě dnes budeš se mnou v ráji” - vymyká se z možnosti slov lidských, že nesestupuje s kříže popravencova, nýbrž s trůnu Boha-krále, jenž tu mluví s autoritou. *Excedit hu-*

manam conditionem ista promissio, nec de ligno crucis, sed de throno editur potestatis. Zjevuje nám, že křížem Kristovým jest již položen most milosrdenství mezi nebe a zemi, že brány domu věčného, hříchem zavřené, se již otvírají krví nebeské oběti, že neexistuje již dekret, který by ze společenství Božího vylučoval ty, kteří s Kristem jsou spojeni věrou v jeho tajemství, zachováváním jeho zákona, vzájemností jeho lásky. Nihil nunc damnationis est iis, qui sunt in Christo Jesu.

Toť tedy, jak viděti, pravý král, rozdávající, jak byl přislíbil, místa ve svém království těm, kteří se chtějí uchýlit pod jeho žezlo. Ego dispono vobis regnum (Luc.); a přiděluje místa ona ne podle nespravedlnosti neb vrtochů favoritismu těm, kteří nemají zásluh, kteří mají schopnost pochybnou a obětovnost podezřelou, nýbrž pokorné zbožnosti, odhodlané víře, skutečné ctnosti, životu bez poskvrny nebo upřímné kajícínosti. A nic bezbožného, pyšného, nespravedlivého, nečistého nepřekročí práh pravé říše nebeské. Nihil coinquinatum intrabit in regnum coelorum. (Apoc.)

Ale hleďte : zatím co pokání otvírá dobrému lotru ráj, otvírá chtěná zaslepenost, pýcha, zatvrzelost jeho zlému druhu brány pekla. Velký Bože, jak hrozné jest tajemství člověka! Jest tedy možno býti tak blízko stromu života, kříži, a propadnouti smrti? Toť trest pýchy a opovážlivého spoléhání na vlastní poznání. A jako příklad prvního z oněch dvou lotrů nám jest vypravován proto, aby nikdo nad milosrdenstvím Božím nezoufal, tak jest nám příklad druhého dán proto, aby nikdo se opovážlivě nespoléhal na sebe.

Pozdvihněte tedy myšlenky své, praví nám svatý Augustin, a nehleďte na kříž nejsvětějšího Syna Božího, postavený mezi kříži dvou zločinců, jako na popraviště vinníkovo, nýbrž jako na soudnou stolicí svrchovaného soudce, který rozsuzuje o věčném osudu lidí i v okamžiku, kdy sám za lidi umírá. *Crux Christi in medio, non supplicium fuit, sed tribunal.* Ó zaslepená nechápavosti a zášti Židů! Postavili kříž Pána mezi kříže lotrů - *medius autem Jesus* - aby jej smíchali s provinilci a označili jej za horšího než oni, dle proroctví řkoucího :

Et cum iniquis reputatus est. (Isai.) Ale Bůh použil i tohoto hrozného úmyslu, aby jeho Synu dáno bylo místo, které mu náleží, místo svrchovaného soudce živých i mrtvých. Neboť v tomto postavení zdánlivě pokořujícím, on nicméně na milost přijímá kajícího lotra, který jej vyznává, a zavrhuje zlého, který se mu rouhá. Ukazuje se tu tedy - praví svatý Leo - pánem nad životem a smrtí, rozdávčem milosrdenství i spravedlnosti, nejvyšším rozhodčím nad šťastnou nebo nešťastnou věčností; soudem nad těmito dvěma lidmi nám představuje zároveň ono třídění všech lidí, k němuž přistoupí v soudný den, kdy umístí spravedlivé na pravici a nespravedlivé na levici, aby ony spasil a tyto pak zavrhl. In patibuli specie monstratur, quae in fine mundi est facienda discretio.

Ó králi, jehož vznešenost jest stejně hrozná jako láska veliká: Rex tremendae maiestatis! Přiděl nám již teď místo ve šťastných řadách svých oveček, odděl nás od nečistého stáda kozlů satanových, postav nás na svou pravici: Inter oves locum praesta et ab hoedis nos sequestra, statuens in parte

dextra. Abychom v onen den, se zatracením kdy do propasti zavrhněš odbojníky, my hodni nalezeni byli, aby tvé požehnání nás uvedlo do společnosti svatých ve tvém království: Confutatis maledictis, flammis acribus addictis, voca me cum benedictis.

15. - Nepohoršujte se tedy, když slyšíte onoho velikého krále volati k nebeskému Otci hlasem velikým: *Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?* Toto slovo Páně - praví svatý Augustin - není výrazem bolesti, ale novým projevem jeho lásky. Není to zaúpění utýraného, nýbrž zjevení velikého tajemství Krále-prostředníka. *Vox ista doctrina est, non querela, et magni expositio sacramenti.* Věta tato jest za prvé prvním veršem žalmu, v němž David, spíš anticipovaný evangelista než prorok, co nejpodrobněji líčil ukřižování Páně. Podle sv. Jeronyma evangelista, sdělující nám, že Spasitel pronesl tento verš, nám tedy ukazuje, že Ježíš Kristus hlasitě pěl celý tento žalm, který kněží a lid, kolem kříže stojící, znali zpaměti. Přinucuje je tedy všimnouti si toho, že veliké to proroctví se vyplňuje

před jejich zraky, pozýval své neúprosné nepřátele, aby jej uznali za pravého Mesiáše. Král pokoje tedy až do svého posledního vzdechu ukazuje svou touhu po jejich obrácení a spasení a projevuje tak vznešenost své lásky. Rex pacificus magnificatus est. Současně však - jak sv. Pavel praví - náš starý člověk či spíše celé upadlé lidstvo bylo representováno Ježíšem Kristem ukřižovaným. Nos scimus, quia vetus homo noster crucifixus est. Tedy to není on - praví svatý Leo - nýbrž naše lidství, jím representované, které tu želí, že jest opuštěno pro své hříchy, a které prosí, aby tato zasloužená opuštěnost nebyla definitivní a věčná. Loquitur in persona hominis assumpti. A poněvadž naše lidství bylo v Ježíši Kristu spojeno s osobou věčného Slova, měla tato prosba moc nekonečnou a byla vyslyšena.

Mocí a účinností této modlitby se stává, že Bůh nás neopouští, ať bychom to svými vinami sebe více zasloužili. Ale pokud budeme zde na zemi, cesta k návratu k našemu Bohu nám bude vždy volna, brána jeho srdce jest nám vždy otevřena.

Rovněž jen proto, aby nám vnukl co největší důvěru ve svou božskou dobrotu, ať sebe méně jsme hodni zakoušeti její sladkosti, pronáší umírající Ježíš čtvrté slovo: *Sitio* - žízním. Neboť ona žízeň, která jej mučí - praví sv. Cyprian - není účinkem vyčerpání jeho těla, nýbrž horoucnost jeho lásky. *Sitis haec est de ardore dilectionis*. Žízní - připomíná svatý Augustin - po spáse těch, za něž prolévá svou krev. Není to tedy nářek nad tím, co trpí, nýbrž přislíbení milosti, kterou nám připravuje. Tato žízeň - uzavírá svatý Bernard - nám dokazuje, že jako by nemohl šťastným býti bez nás, s větší ještě horoucností si žádá naší spásy než si jí žádáme my sami.

Běda nám, budeme-li následovati surovosti Židů a místo ukojiti jej slzami své lítosti, podáme mu jen ocet svého odporu a své zatvrzelosti! Běda nám, bude-li moci nad námi naříkat slovy, která byla řečena Židům: Nevděčníci, projevil jsem jim svou žízeň, ale s pyšným pohrdáním napojili mne jen žlučí a octem. *Dederunt in escam meam fel et in siti mea potaverunt me aceto*.

16. - Ačkoli však jest naším Spasitelem, Ježíš Kristus zůstává také naším soudcem. A proto se k němu blížíme jen s třesením a do naší důvěry mísí se něco tak tmavého jako strach. On je naším prostředníkem u Boha, ale tak velice bychom potřebovali ještě nějakého prostředníka u prostředníka samého. Nuže, jeho láska mu vnukla prostředek, jak vyplniti mezeru mezi námi a jím, a on nám dalším dojemným slovem ustanovil za matku matku svou. Toť pravá Bethsabe, kterou tento pravý Šalomoun posadil po boku svém na trůnu bolesti své (III. Král.), aby byla přemilou královnou mučedníků, jako on jest slavným jejich králem: *Rex gloriosus martyrum*.

Maria stála tu pod křížem při smrti Ježíše Krista tak, jak se slušelo státi při ní na matku Boží, praví svatý Ambrož. Podívání na ni - praví svatý učitel - odpovídá svou důstojností vysokému jejímu postavení. Ve vznešeném chování matky vidíme nový důkaz Božství synova. Nejbázlivější z panen, nejvíce zarmoucená ze všech matek, ukazuje se nejsrdnatější ze všech žen. *Stabat non degeneri*

spectaculo mater. Tvář její zračí nesmírnou odevzdanost uprostřed nesmírné bolesti; celá pohřížená v extasi zármutku a ve vznešeném patření, ani na okamžik neodvrací očí od srdcelomného divadla, které skýtá nejsvětější Syn, jaký kdy byl, zmírající uprostřed všech trýzní a potup, které láska mateřská, tak silná jako kati, obnovuje a soustřeďuje ve svém srdci. Ale spíše s pohledem slitování nad lidmi než soustrasti s vlastním Synem - praví sv. Ambrož - pozoruje jeho zející rány jednu za druhou, jako by si v nich libovala, poněvadž ví, že krev z nich pryšící jest pramenem milostí a nutnou podmínkou vykoupení a spásy světa. *Spec-
tabat piis oculis Filii vulnera, ex quibus sciebat re-
demptionem hominibus futuram.*

Vznešeným tímto hrdinstvím, přidržujíc se k lásce Otce nebeského, dávajícího jediného Syna, a k lásce Syna, sebe sama obětujícího, přispěla také Maria ke zrození dítek Božích a stala se tak matkou naší skoro z téhož důvodu, ze kterého se stal Bůh naším otcem.

Toť ono veliké tajemství, které se vskrytu odehrá-

vá v hlubinách lásky Mariiny k lidem, a Ježíš Kristus je naší zbožnosti a důvěře zjevil slovy, která k Marii Panně dí. *Ženo* - praví - neboť tys ona žena, o níž můj Otec mluvil na počátku světa, když předpověděl nepřátelství její s hadem, a kterou tu zvěstoval, jako by jí mělo začati pokolení dítek Božích. *Ženo* - hle, zde jsou ty dítky tvé, reprezentované mým nejmilejším učeníkem; zrodily se již z bolestí mých a z lásky tvé. Ty je budeš milovati jako dítky, neboť slovo mé jest slovem Boha, který tvoří vše, co svým všemohoucím slovem vysloví, proto já tím slovem tvořím v tobě vzhledem k nim srdce mateřské, tak jako jim v osobě Janově vdechuji vzhledem k tobě city synovské. Ó, vy všichni, kteří se stanete učeníky mými milými, hle, Matka vaše! Dixit matri suae: Mulier, ecce filius tuus; deinde dixit discipulo; Ecce, mater tua. Přijměte tedy s vděčností drahocenný tento odkaz, který nám zanechal náš přemilý Král, Marii dáv nám za matku. Ať bludaři se jen dále pohoršují nad našimi synovskými city k Marii Panně. V ni složme po Kristu veškeru svou naději a nepřestávejme

ji ctíti a vzývati jakožto útočiště hříšníků, jakožto matku milosrdenství a dobré rady.

17. - Konečně, když nezbývalo již nic, co by k naší spáse obětoval, Ježíš utěšuje svou spasitelskou lásku a svou královskou starostlivost oním velikým a nevystihlým slovem: Consummatum est - Dokonáno jest. Chtěl tím říci, že vše, co bylo psáno v knize věčných úradků, že vše, co bylo předobrazeno patriarchy, předpověděno proroky, naznačeno starozákonními oběťmi, že vše, co zaslíbil Bůh a co svět očekával od Mesiáše, bylo úplně dokonáno: Consummatum est.

Vesmír jest vykoupen, démon přemožen, žádostivost lidská potlačena, modloslužba demaskována, nové spojenectví zpečetěno, církve založena, nebe otevřeno; a zákony dokonalejšími, svátostmi účinnějšími, milostmi hojnějšími každému člověku dobré vůle snadno jest tam dojíti. Consummatum est. Není již třeba více tajemství odhalovat, více pravd zjevovat, rozum nepotřebuje již dále ničeho hledat a filosofie ničeho dále již vynalézat pro spásu člověka a mravní zdokonalení společno-

sti; lidstvo nenajde nikdy nic lepšího než náboženství Kalvarie, učení Mesiášovo, zákon evangelia; pravý a zákonný pokrok je pro budoucnost jedině v celém rozvití, v upřímném uplatňování a věrném zachovávání tohoto náboženství, tohoto učení, tohoto zákona. Výrobci nových náboženství budou od této chvíle jen podvodníky, kteří na popud pekla, lichotíce člověku, člověka jen kazí a zavádějí; klamajíce národy, otročí a snižují je, předstírajíce, že ctí Boha, tupí jej a rouhají se mu. Člověk nemá již čeho vyžadovati od člověka, poněvadž obdržel vše od Boha: Consummatum est.

Konečně velké slovo toto, dávajíc nám na srozuměnou, že milovaný náš Spasitel na Kalvarii jen dokončil dílo našeho vykoupení, které byl začal svým vtělením, nás poučuje, že také my máme dílo svého spasení učiniti vážnou prací celého svého života, tak že v okamžiku smrti nebude nám již ničeho více třeba než naposled přiložiti ruku a zvolati jako svatý Pavel: Má pout na této zemi jest dokonána, cíl, který mi Bůh, když mne stvořil, vykázal, jest dosažen, všecko je dokonáno: Consum-

matum est. Jen tak nabudeme ducha Kristova, o němž psáno jest, že poručil jej Ježíš v ruce Otce svého. Neboť to neplatí o jeho vlastním duchu, který již vždy byl v Bohu, nýbrž to jsou všichni jeho věrní, změnění láskou v jeho ducha a jeho život, které Bohu doporučí posledními svými slovy: *In manus tuas, Pater, commendo spiritum meum.*

Ale pronešením této jemné prosby dal také nám odvalu opakovati ji v hodině smrti se stejnou důvěrností a stejně šťastným výsledkem. Neboť vycházejíc z úst Syna Božího slovo toto nabylo nekonečné moci, a my, opakující je, stavíme se na místo Ježíše Krista, obracíme na sebe nekonečné zásluhy jeho oběti; činíme Bohu takřka milé násilí, přinucujeme jej, aby nás přijal ve své srdce jako v útočiště pokoje a spásy. Šťastný křesťan, který umíraje pronáší poslední slovo, které mu církev klade na rty: *Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého!*

18. - Tak tedy božský Spasitel, zapomínaje úplně na sebe a zabýváje se jedině štěstím svých věrných, které zde na zemi zanechával, zajistil jim

všelikou pomoc, všecky prostředky, všecky milosti, aby se s ním mohli jednou shledati v nebi. Tak naložil v jejich prospěch se vším, co měl, se vším, co byl, jakožto Syn člověka i Syn Boží. A tak také, jsa nejen nejvyšším pánem králů, nýbrž i jejich vzorem, poučuje krále nejen nebeskou svou naukou, ale i příkladem své vznešené obětavosti, že i oni mají obětovati svůj statek, své vlohy a své síly, ba je-li toho třeba, i svůj život, aby zjednali svým podrízeným pokoj a blaho pozemské a ulehčili jim dosažení blaha věčného; že jen za touto podmínkou mohou si činiti nárok na slávu nejvyšší, býti pozdraveni jakožto králové pokoje, když chtěli vyznamenati své kralování štědrostí své lásky: *Oslaven jest král pokoje, tvář jeho viděti žádá si veškerá země.*

Pán však pronesl ono božské slovo volaje hlasem velikým - clamans voce magna; a oním hlasem, který zjevuje, že byl pln života i v okamžiku smrti, kdy každý člověk hlas ztrácí, chtěl ukázati, - praví svatý Jeroným - že smrt se k němu přiblížila jen proto, že ji volal k sobě; že umírá a při tom vlád-

ne smrti, že umírá následkem své moci a ne následkem slabosti, ze svobodné vůle a ne z nutnosti. Že umírá, poněvadž jest pravým člověkem, ale umírá s velebou krále a Syna Božího. Morti dominatur et praecipit, potestative expirat. Ale krále a zároveň otce lidu sobě získaného, krále, který se nechce odloučiti od dětí své lásky než jen pro lásku, neboť sklání tiše svou hlavu: *Inclinato capite...* Všichni evangelisté zaznamenali tuto okolnost, jistě tedy obsahuje nějaké velké tajemství. Ejhle, které.

Dle tradice hebrejské a mínění otců církevních kosti Adamovy, které Noe za časů potopy schránil v arše, byly pohřbeny na Golgotě, a místo ono nazváno místem lebčím - *Calvariae locus* - jen proto, že lebka Adamova tam byla pohřbena. A Origenes praví, že právě na tom místě, kde odpočívaly kosti Adamovy, Kristus byl ukřižován. *Ubi sepultus est Adam, crucifixus est Dominus*. Pán tedy s rukama rozpjatýma, s náručí otevřenou naklánějící svou vznešenou hlavu nad lebku Adamovu - toť Pán, - praví svatý Augustin - pozdravující a objímající

veškero lidstvo v osobě Adamově, a líbající před smrtí lidi, své milé dítky. Caput inclinavit, ut oscula daret dilectis suis. Toť onen Pán, který dav prvním kapkám své krve kanouti na pozůstatky prvního člověka a pokřtiv takřka lidstvo v jeho hlavě, dal mu nárok a naději zmrtvýchvstání, a tak tehdy také podle proroctví kosti Adamovy, ponížené smrtí, zachvěly se radostí před tímto projevem lásky Spasitelovy: Exultabunt ossa humiliata. A v tomto milostiplném hnutí, prolévaje poslední slzu, skončil král pokoje svou životní dráhu a vydechl naposledy. Et inclinato capite, emisit spiritum.

19. - V tomtéž okamžiku roztrhla se opona chrámová neviditelnou rukou od svrchu až dolů, země se zatřásla, slunce se zatmělo, skála pukala, hroby se otvíraly, mrtví vstávali, veškeré stvoření se chvělo. To proto, že tento král, který takto láskou končil život, jenž byl jen jediným nepřetržitým aktem lásky k lidem, že tento Král jest Bůh. Zázraky tyto - praví sv. Leo - jsou jen zavzlykáním a zalkáním celé přírody, vzdávající hold svému Stvoři-

teli a Pánu. Tyto zázraky, jimiž věci bezduché tak-
řka projevovaly svou vůli umřítí s Ježíšem umí-
rajícím, jsou důkazem, že On jest jejich Tvůrce a
Pán. Jsou konečně jen vznešenou odpovědí, kte-
rou veliký Král slávy všem živlům uložil svým
jménem dáti rouhajícím se Židům, oněm bídným
otrokům, aby jim dokázal, že jest jejich Pánem a
Bohem. *Impiis atque blasphemis Judaeorum vo-
cibus universa dederunt elementa responsum.*
Jaká to odpověď vznešená a hodná velebnosti Bo-
ží! Dobře ji pochopil setník a vojáci, kteří Spasitele
křižovali, i veškeren lid, který jej urážel. Jati hrů-
zou, pokořeni, zmateni, plačící a bijíce se v prsa,
zdvihli hlasy své, lítostí proniknuté, a volali: *V skut-
ku, tento byl Syn Boží - Vere Filius Dei erat iste.*
Jak a kde tedy nalézti slov dosti mocných, abych
dle toho, jak si zaslouží, odsoudil pýchu, zaslepe-
nost, zatvrzelost a bezbožnost oněch našich tak
zvaných filosofů, kteří majíce před očima tyto zá-
zraky, dosvědčené i autory světskými, které se
staly v okamžik smrti Kristovy, tato jasná svěde-
ctví, jež mu vydalo nebe i země, andělé i lidé, Židé

i Římané, spravedliví i hříšní, živí i mrtví, jedním slovem celý vesmír - oni jediní, nad samy temnoty slepější, nad mrtvé necitelnější, nad skály tvrdší a více nevěreční než satan sám, oni jediní se opovžují upíratí Spasiteli světa jeho svrchovanou moc a jeho božství!

Slzemi odpovězme na tento zázrak pekelné zaslepenosti, a roznítivše v sobě onu vzácnou víru v tajemství Ježíše Krista ukřižovaného, kteroužto na štěstí máme uprostřed tolika křesťanů, kteří ji ztratili, přimkněme se tím úžeji k onomu nesmrtelnému králi věků, a upřímnou lítostí nad hříchy svými, věrným plněním jeho zákonů, horlivým zachováváním jeho náboženství oddejme se mu, jako on se cele obětoval za nás, aby ráčil opravdu panovati v nás a nad námi.

20. - Svatý Pavel praví, že sloužiti Bohu panovati jest - *Servire Deo regnare est*. Opravdu krásné a veliké slovo! Jakmile se vymkneme božské autoritě pravého a zákonného svého krále Ježíše Krista, jakmile se odřekneme zákonů, které on nám dal za pravidlo myšlenek, citů i skutků, jakmile

postavíme rozum nad víru a morálku svého prospěchu nad zájem morálky jeho, ihned staneme se žalostnou hříčkou všech bludů a neřestí, a naše domnělá nezávislost se promění v hanebné zotročení celé naší bytosti pod vládou všech zlých našich pudů a vášní. Jen když velkomyslně přijmeme kralování Onoho, který ráčil umřítí za to, abychom my ožili, jen když život svůj srovnáme s jeho zákonem, jen když se dáme v službu jeho jakožto svého Krále a Mistra - stavíme se výš nad vsecky věci časné, nad vsecko, co jest klamné a nespravedlivé, nad sebe samy, a jen v tomto podřízení najdeme pravou svou velikost, opravdovou nezávislost a pravdivou svou svrchovanost. *Servire Deo regnare est.*

A tak tomu jest i v politice. Jen ve službě Ježíše Krista, jen ve snaze rozvinouti a ustáliti ve státě vládu jeho náboženství a posvěcující činnost jeho církve, nachází každá křesťanská vláda zabezpečení před všemi chybami a nesprávnostmi, které by ji mohly poškodit; jen tak zažehná bouře a vzpoury a upevní svou autoritu. Jen tím, že pokoří se

Spasiteli, že poníží se před ním a slávu svou uvidí v tom, býti jeho věrným služebníkem, jen tím se povznáší vládce a stává se velikým a jest opravdovým králem lidí. *Servire Deo regnare est.*

Sladký a milý Pane! Nesmrtelný králi věků a nejvyšší Pane všehomíra! Klečíc u nohou tvých, děkujeme tobě předem za nekonečnou lásku, s kterou jsi ráčil prolíti krev svou a dáti život svůj za naši spásu a s kterou jsi nad námi založil své království, kteréž jediné před Bohem za pravé nám platí království. *Redemisti nos, Domine, in sanguine tuo et fecisti Deo nostro regnum.*

Prohlašujeme dále před nebem a zemí, že tě přijímáme za svého krále a pána, že jsme šťastni, že žijeme ve stínu tvé moci a tvé autority, neboť jen skrze ni můžeme zvítěziti nad svými nepřáteli a dosíci své pravé svobody.

Prosíme Tě konečně, abys navždy upevnil mezi námi své království. Ano, Pane, kraluj v naší duši svou pravdou, v našem srdci svou milostí, v našem životě svým příkladem; kraluj nad námi jednotlivými, nad našimi rodinami, nad naší vlastí,

nad našimi statky, abychom i my mohli nad jinými vládnouti obětavou láskou a nad sebou samými svatostí a abychom, když podíl jsme měli na tvém požehnaném kralování na zemi, jednou podíl měli také na věčném království tvém v nebi.
Tak se staň!

Kurs čtyřicátýdruhý

---

v říjnu léta Páně 1937

Z francouzštiny přeložil Dr. František Odvalil pro pořadatele a vydavatele kursů Josefa Floriana ve Staré Říši. Imprimatur arcibiskupské konsistoře v Olomouci ze dne 14. dubna 1937 číslo 5785. Podle osnovy Antonína Lískovce vytiskla knihtiskárna Václava Horáka v Prostějově. Na skladě u Marty Florianové ve Staré Říši na Moravě. - Deo gratias.